PLASTYCY

Kultura na gruzach Artystyczny Szczecin 1945–1948

Kamienica Loitzów, zwana też "Domem Szwajcarskim", obecnie Liceum Plastyczne im. Constantina Brancusi w Szczecinie, fot. Bogdan Celichowski, 1947 r.

Plastycy w Szczecinie już w październiku 1945 r. powołali oddział Związku Zawodowego Polskich Artystów Plastyków (od 1948 r. Związek Polskich Artystów Plastyków - ZPAP). Duży wpływ na integrację środowiska miał malarz i rysownik Marian Tomaszewski. Pierwsza Wystawa została otwarta w grudniu 1945 r. w budynku Urzędu Informacji i Propagandy przy ul. Armii Czerwonej 32 (dziś Monte Cassino). Niestety w nocy z 12 na 13 grudnia 1945 r. podpalono gmach i spłonęły prace Mariana Tomaszewskiego, Kazimierza Podsadeckiego, Grzegorza M. Maliszewskiego i Henryka Osten-Ostachiewicza. W 1946 r., na zlecenie wojewody Leonarda Borkowicza, w reprezentacyjnych gmachach na Wałach Chrobrego, powstały malowidła ścienne poświęcone historii Pomorza Zachodniego. Autorami byli m.in. Marian Tomaszewski, Lech Krzekotowski i Zenon Kononowicz. Większość kompozycji uznano za zbyt nowoczesne i zamalowano w 1947 r. Wśród pionierów przybyłych do Szczecina byli również Jan Powicki, Sławomir Lewiński, Łukasz Niewisiewicz, Ryszard Kulm, Paweł Bałakiriew, Henryk Karniej, Major Apelbaum, Emanuel Messner. W 1946 r. plastycy powołali spółdzielnię pracy pod nazwą Poradnia Artystyczna i Wzorcownia, której celem było pośrednictwo między plastykami a zakładami pracy w celu podnoszenia poziomu plastyki użytkowej. Jego szefem został przybyły do Szczecina z Francji Henryk Boehlke. W 1946 r. powstało Wolne Studium Plastyki, przekształcone w 1948 r. w pierwszą na Pomorzu Zachodnim szkołę plastyczną - Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych w Szczecinie. Współtwórcą szkoły był Marian Tomaszewski, jej pierwszym dyrektorem Guido Reck, jednym z nauczycieli Zenon Kononowicz. Siedzibą szkoły były pomieszczenia ZPAP mieszczące się na II piętrze w kamienicy przy Al. Wojska Polskiego 60. Dopiero w 1956 r. szkoła przeniosła się do zabytkowej Kamienicy Loitzów przy Kurkowej 1.

Pierwsza wystawa plastyków w Szczecinie

Kurier Szczeciński, 11.12.1945 r.

W salach urzędu Informacji i Propagandy otwarto pierwszą wystawę prac artystów-plastyków.

W warunkach prymitywnych, w jakich żyjemy obecnie na Zachodzie, na pierwszym planie jest zaspokojenie potrzeb materialnych. Zainteresowania sztuką przychodzą w miarę stabilizacji stosunków, w miarę polepszenia warunków bytu zwiększa się zasięg zainteresowań wkraczając w sferę zagadnień kulturalnych i artystycznych. To też w tych warunkach inicjatywę urządzenia wystawy choćby najskromniejszej, należy powitać ze szczególnym uznaniem. Skromna jest cyfra artystów biorących udział w wystawie: pierwszy z nich, **Marian Tomaszewski**, prezentuje zwartą kolekcję — cykl: „Wojna 1939—1945". Jest to twórczość oryginalna, wybitnie dekoracyjna, symboliczno-refleksyjna. Z naturą nie ma nie wspólnego.

Ekspresja, rytm, harmonia, to wszystko w uproszczeniu dziecięcym stanowi syntezę obrazów Tomaszewskiego.

Inną natomiast klasę reprezentuje drugi z kolei artysta **Kazimierz Podsadecki.** Malarz ten idzie po linii poszukiwań malastwa nowoczesnego, po-impresjonistycznego, nawiązując do plastyki francuskiej. W ostatnich pracach Podsadecki jednak stara się uniknąć celowo palety po-impresjonistycznej, zwężając gamę kolorystyczną do dwu lub trzech kolorów, dając równocześnie silniejsze efekty barwne.

Trzeci z kolei, najmłodszy — **Grzegorz - Maciej Maliszewski**, artysta naturalistyczny, holduje klasycyzmowi o rozległej skali zainteresowań. Jest to niewątpliwie talent o kierunku karykaturalno-groteskowym.

Ostatni **Henryk Osten-Ostachiewicz** prezentuje fragmenty Warszawy i portrety. Artysta utrzymuje się w granicach tradycji naturalistycznych.

Nasi artyści zasygnalizowali swoją obecność w Szczecinie. Teraz kolej na obywateli miasta, jak na to zareagują.

J. W. Maliszewski.

Ze sportu

Austria zwycięża Francję

W rozegranym w dniu wczorajszym międzynarodowym meczu piłkarskim w Wiedniu reprezentacja Austrii zwyciężyła Francję w stosunku 4:1. Austriacy pokazali piękną grę górując cały czas meczu nad ambitnie grającą jedenastką Francji. Najlepszymi na boisku byli znani z przed wojny napastnicy austriaccy Jeruzalem i Binder. Widzów ok. 50.000.

C.D.K.A. Moskwa - „Partyzant" Belgrad 4:3

W stolicy Jugosławii rozegrany 6. bm. w obecności Marsz. Tito mecz piłkarski zakończył się zasłużonym zwycięstwem gości radzieckich.

Meczowi przyglądało się 30 tys. osób.

4-ta Wystawa malarzy szczecińskich otwarta

Tomaszewski Marjan „Norma wyżej" 1947

W niedzielę dnia 15 lutego br. nastąpi otwarcie czwartej z kolei wystawy artystów-malarzy szczecińskich, w ramach której wystawionych zostanie ponad sto obrazów i drzeworytów. Wystawa tą oprócz przeglądu bieżących owoców twórczości członków tutejszego Związku Plastyków, ma za zadanie zainteresowanie szerszych mas społeczeństwa Szczecina, oraz całego Województwa Szczecińskiego z zagadnieniami malarstwa w szczególności, a przez to zarazem z zagadnieniami sztuki wogóle.

Władze szczecińskiego Związku Plastyków wierząc, iż wystawa ta stanie się ośrodkiem zainteresowania szerokich mas miejscowego społeczeństwa, postanowiły urządzić w czasie jej trwania publiczną dyskusję na temat wrażeń jakich dostarczyła wystawa zwiedzającym, oraz na temat aktualnych zagadnień i prądów nurtujących w nowoczesnym malarstwie.

Wystawa ta trwać będzie od 15 lutego do 10 marca 1948 r. włącznie w gmachu Muzeum Województkiego w Szczecinie na Placu Żołnierza.

Zanim jeszcze zajmiemy się obszerniej sprawą wspomnianej wystawy i oceną prac poszczególnych artystów, zamieszczamy obecnie szereg reprodukcji eksponatów wystawowych.

Kurier Szczeciński, 15.02.1948 r.

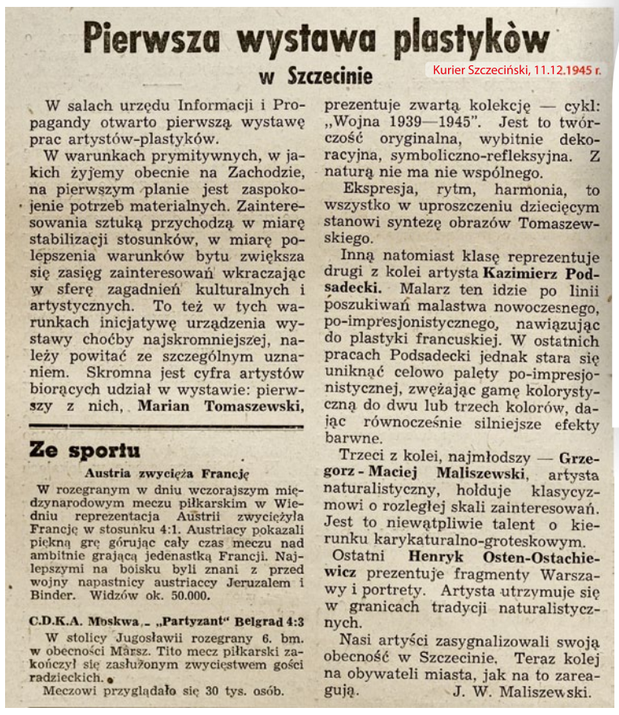

WSTĘP

II Wystawa Związku P. A. P. w Szczecinie, jest nietylko świadectwem żywotności kolegów naszych, lecz również świadectwem trwania ideałów w poszukiwaniu nowych form, nowych przejawów w kształtowaniu nowego człowieka.

Mimo, że praca nasza była trudną, mimo że wielu z nas straciło dorobek swej wieloletniej żmudnej pracy, jedni w pożarze I naszej Wystawy (pierwszej na Ziemiach Odzyskanych) inni w wędrówkach dalekich, jeszcze inni z powodu działań wojennych, obecna nasza wystawa stworzona w warunkach najtrudniejszych, niech będzie świadectwem, że wkład nasz w Dzieło Odbudowy, jest niemniej jak drugich wkładem twórczym.

CENY OBRAZÓW W KASIE

552571

1.

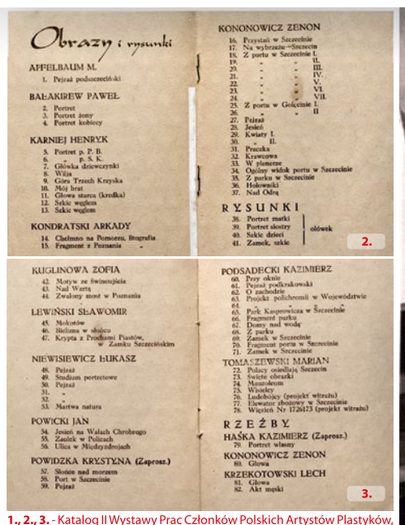

Obrazy i rysunki

APFELBAUM M.
1. Pejzaż podszczeciński

BAŁAKIREW PAWEŁ
2. Portret
3. Portret żony
4. Portret kobiecy

KARNIEJ HENRYK
5. Portret p. P. B.
6. - p. S. K.
7. Główka dziewczynki
8. Wilia
9. Góra Trzech Krzyża
10. Mój brat
11. Głowa starca (kredka)
12. Szkic węglem
13. Szkic węglem

KONDRATSKI ARKADY
14. Chełmno na Pomorzu. Biografia
15. Fragment z Pomezania -

KONONOWICZ ZENON
16. Przystań w Szczecinie
17. Na wybrzeżu Szczecin
18. Z portu w Szczecinie I.
19. - - - II.
20. - - - III.
21. - - - IV.
22. - - - V.
23. - - - VI.
24. - - - VII.
25. Z portu w Gdyni
26. - - - II
27. Pejzaż
28. Jeziorko
29. Kwiaty I.
30. - II.
31. Pracownia
32. Krawcowa
33. W plenerze
34. Ogólny widok portu w Szczecinie
35. Z portu w Szczecinie
36. Holowniki
37. Nad Odrą

RYSUNKI
38. Portret matki
39. Portret siostry
40. Szkic dzieci
41. Zamek, szkic
ołówek

2.

KUGLINOWA ZOFIA
42. Motyw ze Świnoujścia
43. Nad Wartą
44. Zwodzony most w Poznaniu

LEWIŃSKI SŁAWOMIR
45. Nokturn
46. Ikona w obiciu
47. Krypta z Prochami Piastów, w Zamku Szczecińskim

NIEWISIEWICZ ŁUKASZ
48. Pejzaż
49. Studium portretowe
50. Pejzaż
51. -
52. -
53. Martwa natura

POWICKI JAN
54. Jezioro na Wałach Chrobrego
55. Zaułek w Policach
56. Ulica w Niedzydzinach

POWIDZKA KRYSTYNA (Zaproszona)
57. Słońce nad morzem
58. Port w Szczecinie
59. Pejzaż

PODSADECKI KAZIMIERZ
60. Przy ulicy
61. Pejzaż podkrakowski
62. O zachodzie
63. Projekt polichromii w Województwie
64. -
65. Park Kasprowicza w Szczecinie
66. Fragment parku
67. Domy nad wodą
68. Z parku
69. Zamek w Szczecinie
70. Fragment portu w Szczecinie
71. Zamek w Szczecinie

TOMASZEWSKI MARIAN
72. Polacy osiedlają Szczecin
73. Świeże obrazki
74. Muzeum
75. Winobry
76. Ludobójcy (projekt witrażu)
77. Elewator zbożowy w Szczecinie
78. Wizerunek Nr 1726173 (projekt witrażu)

RZEŹBY
HAŚKA KAZIMIERZ (Zaproszona)
79. Portret własny

KONONOWICZ ZENON
80. Głowa

KRZEKOTOWSKI LECH
81. Głowa
82. Akt męski

3.

1., 2., 3. - Katalog II Wystawy Prac Członków Polskich Artystów Plastyków, Zawodowy Związek Polskich Artystów Plastyków w Szczecinie, Muzeum Miejskie w Szczecinie, 1946 r.

Szkoła Sztuk Pięknych, około 1948-1949, na zdjęciu m.in. Marian Tomaszewski, Łukasz Niewisiewicz, Zenon Kononowicz

Dr. ALEKSANDRA MAJERSKA

Kustosz Muzeum w Szczecinie

Kurier Szczeciński, 11.04.1948 r.

Szczecin ma galerję malarstwa polskiego

Niedawno, bo w grudniu ub. r. sprawa przekazania Muzeum Narodowemu w Warszawie rzeźb starożytnych w kopiach brązowych i marmurowych, w zamian za co Szczecin miał otrzymać kolekcję malarstwa polskiego, stanęła martwym punkcie, gdyż władze miejskie uchylały się od powzięcia decyzji. Prasa będąca wyrazem opinii publicznej, domagała się zrozumienia ważności sprawy i z zaniepokojoną zwłoką pytała, kiedy Szczecin otrzyma galerję sztuki polskiej? T: więc część społeczeństwa, której leżą na sercu kulturalne sprawy naszego miasta, przyjmie z zadowoleniem wiadomość ,że kilkadziesiąt obrazów zostało przetransportowanych z Warszawy ' Muzeum przygotowuje otwarcie swych podwoi. Sceptycy, krzywiący się na centralistyczne tendencje stolicy, mogą rozjaśnić swe oblicza na zapewnienie, że tym razem Warszawa nas nie nabrała.

Jeden z otrzymanych przez tworzące się muzeum szczecińskie obrazów Henryka Siemiradzkiego „Jawnogrzesznica".

Foto A. Janczewska

W trzech salach, którymi na razie dysponujemy, przewijać się będą główne kierunki nurtujące w sztuce polskiej od 2-ej połowy XIX w. po najnowsze czasy. Jakkolwiek są poważne luki, nieuniknione przy każdym zapoczątkowaniu galerii, oglądać w niej będziemy seniora malarstwa polskiego, mistrza **Jana Matejkę.** Jego niewielki obrazek o ciekawym historycznym temacie, przedstawiającym Kr. Jadwigę próbującą wymknąć się z zamku i zatrzymującego ją Dymitra z Gorają, dotychczas nieznany był z wystaw, gdyż znajdował się w prywatnych zbiorach Krzeszowickich. **Olesowski Michałowski, Juliusz Kossak** zaznaczają linię rozwojową charakterystycznego umiłowania odtwarzania piękna konia, czy to pod jeźdźcem, czy w zaprzęgu, czy też wolno się pasującego, **Wojciech Kossak** reprezentujący kierunek batalistyczny, **Wierusz - Kowalski** głośny ongiś swymi zimowymi krajobrazami i napadami wilków, **Józef Chełmoński** znakomity przedstawiciel czysto rasowego temperamentu polskiego, figuruje doskonałym obrazem „Sprzedaż konia", **Włodzimierz Tetmajer** odtwarzający barwny folklor ludu krakowskiego; jest i klasycysta **H. Siemiradzki,** czerpiący swą tematykę z Rzymu, **Jacek Malczewski,** wyodrębniający się symbolika tematów. Główni przedstawiciele plenerzymu i impresjonizmu z **Wyczółkowskim, Stanisławskim** — założycielem szkoły nowoczesnego pejzażu, **Fałatem,** niezrównanym akwarelistą, słynnym malarzem polowań i śniegu. **Małowskim** również świetnym wirtuozem techniki akwarelowej. Ostatni wreszcie z rodu wielkich duchów romantyzmu, poeta - malarz **St. Wyspiański.** Z nowszych kierunków subtelny malarz **W. Wojtkiewicz,** trawiony niepokojącymi wizjami, które uzmysławia ekspresyjnymi pociągnięciami lalek, ze światła bajni **I. Mierzejewski,** druga chorobliwa psychika, wyrażona odrębnymi środkami jakie postawił sobie formizm. Przedstawiciele „Rytmu" ze **Skoczylasem i Stryjeńską.** Założyciel Wileńskiej grupy plastyków—**Ludomir Sleńdzyński** i wiele innych chlubnie zapisanych malarzy.

Co więcej, dzięki życzliwemu ustosunkowaniu się do tej sprawy Dyrektora Muzeum Narodowego prof. Dr. S. Lorentza, przekazano Dyrekcji Muzeum Szczecińskiego na czasową wystawę 8 rzeźb, mimo tego że Dział sztuki polskiej w Warszawie również stoi przed otwarciem. Publiczność Szczecina będzie miała możność zaznajomienia się z dziełami takich czołowych rzeźbiarzy jak Dunikowski, Kuna, Karny, Laszczka, Polkowski, Szczepkowski i Wittig.

Poza przewidzianą wzajemną wymianą, otrzymaliśmy od Naczelnej Dyrekcji Muzeów i Ochrony zabytków kwotę pół miliona złotych na zakup dzieł sztuki polskiej, co też jest obecnie w stadium częściowej realizacji. Lecz na tym nie koniec; w tym czasie odbyć się zakup obrazów zgłoszonych przez prywatnych właścicieli. Komisja Zakupów Dzieł Sztuki przy Naczelnej Dyrekcji, na wniosek kustosza tutejszego Muzeum poczyniła zakupy pod kątem dezyderatów Muzeum Szczecińskiego na sumę przekraczającą półtora miliona. Możemy przeto z radością stwierdzić, że wstępujemy na drogę poważnego rozwoju Muzeum.

(t) **Związek Zawodowy Polskich Artystów i Plastyków** w Szczecinie zawiadamia, że w sobotę dnia 8 czerwca o godz. 16 odbędzie się w lokalu Związku przy al. Wojska Polskiego 46 zebranie wszystkich członków Związku.

Kurier Szczeciński, 08.06.1946 r.

„Prom na Odrze" z 1947 r. Zenona Kononowicza i „Ulica w Szczecinie" z 1947 r. Jana Powickiego, w Kurierze Szczecińskim 15.02.1948 r.

Wystawa Prac członków Związku Artystów Plastyków

Dziś o godz. 11 odbędzie się otwarcie drugiej zkolej wystawy prac naszych szczecińskich artystów plastyków. Tym razem zaszczyt oszczenia tej wystawy uzyskało Miejskie Muzeum przy pl. Teatralnym, które na ten cel przeznaczyło specjalnie wyremontowane sale, zapewniające wystawionym pracom jaknajkorzystniejsze warunki. Ilość prac, wynoszą ca przeszło sto eksponatów, jest imponująca, jeżeli wziąć pod uwagę bardzo surową selekcję przeprowadzoną przez jury wystawowe. Wystawa zapowiada się niezwykle interesująco, gdyż mają być pokazane nie tylko dawniejsze prace naszych plastyków z okresu „przedszczecińskiego" ale i utwory plastyczne stworzone już tu na miejscu, w Szczecinie. Między innymi wystawiają swoje prace znani już na terenie naszego miasta art. malarze, jak M. Tomaszewski, Pośledecki, Konowicz, Karniej, Bałakirew oraz rzeźbiarz Krzekotowski, który w wolnych od twórczych zajęć chwilach pełni żmudne i odpowiedzialne obowiązki kustoszą tegoż Muzeum. Wystawa ma trwać około trzech tygodni. Sądzimy, że okres ten pozwoli wszystkim zainteresowanym sztuką Ziem Odzyskanych zapoznać się z rocznym dorobkiem twórczym naszych szczecińskich pionierów plastyki.

PRÓBY Z DIDUR - ZAŁUSKĄ W PEŁNYM TOKU

Już wkrótce premiera komedii muzycznej „Moja siostra i ja"

„Moja siostra i ja" jest to świetna komedia muzyczna Beurre i Verneuilla w przekładzie Mariana Hemara, posiada lekką i barwną oprawę muzyczną Benatzky'ego (ten sam, który komponował „Rozkoszną dziewczynę") w opracowaniu Sylwestra Czosnowskiego. Główną rolę, jak już informowaliśmy naszych Czytelników, kreować będzie p. Didur - Załuska, znakomita śpiewaczka operetki poznańskiej, córka słynnego Adama Didura. Próby tej komedii, zarówno tekstowe, jak i orkiestrowe dobiegają końca, dekoracje również są na ukończeniu, tak, że już w tym tygodniu będziemy mogli zobaczyć wreszcie to oczekiwane przedstawienie.

WYSTAWY:

Muzeum Miejskie (róg pl. Teatralnego i ul. Jasnława 27/8), codziennie od godz. 11—17-ej.

Wystawa Związku Polskich Artystów Plastyków.

Kurier Szczeciński, 28.11.1946 r.

Portret Jadwigi Wirskiej, założycielki pierwszej szkoły baletowej w Szczecinie, 1947 r.

Wystawa słowa drukowanego i plakatów w Szczecinie

(a) W dniu 24 bm. o godz. 14-tej została otwarta w gmachu Ligi Morskiej w Szczecinie pierwsza w Polsce wystawa plakatów propagandowych, w ramach której zostały przedstawione osiągnięcia słowa drukowanego w kraju, ze szczególnym uwzględnieniem Ziem Odzyskanych.

W imieniu Kolegium Propagandowego w Szczecinie organizatora wystawy, powitał licznie przybyłych gości, Naczelnik Wojew. Urzędu Informacji i Propagandy, red. Grzybowski, poczym w imieniu wojewody szczecińskiego przedstał wartość, dokonując otwarcia, wicepraezydent, Inż Kotowski.

Wystawa robi imponujące wrażenie. Patronuje jej olbrzymi orzeł biały widniejący na frontalnej ścianie holu, w którym mieszczą się piękne stoiska Ligi Morskiej, Pisma Polskiego i Kasiki, Związku Harcerstwa Polskiego. Niezwykle interesująca jest sala plakatów z okresu wojennego, sala plakatów Stronnictwa Ludowego i PPS. Świetnie zaprezentowała się szczecińska delegatura Spółdzielni Wydawniczej „Czytelnik", wystawiając w obszernej sali trzy stoiska: „Kurjera Szczecińskiego", Kolportażu, który zaprezentował z kolei szeroki wachlarz polskiej prasy codziennej i periodycznej, oraz Księgarni, której stoisko najbardziej przyciąga zgłodniałych nowości „Czytelnika" i innych wydawnictw w Polsce, nie wyłączając prasy zagranicznej.

Na górnym piętrze mieści się duża sala, obrazująca osiągnięcia Woj. Urz. Informacji i Propagandy w Szczecinie, sala plakatów z okresu przedreferendalnego oraz dwie sale poświęcone Ziemiom Odzyskanym: „Pracy i Odbudowie", ilustrujące twórczy dorobek Polski Ludowej.

Obecny na otwarciu dyr. departamentu Ministerstwa Informacji i Propagandy ob. Śliwiński wyraził szczery podziw dla wysokiego poziomu wystawy.

Należy podkreślić z uznaniem dobry smak i kulturę oraz wysiłek włożony w stronę dekoracyjną, architekta ob. Jedzorskiego.

Wystawę doprawdy warto obejrzeć. Można ją zwiedzać codziennie do 1 września od 18 do 20-tej, w niedzielę cały dzień (Al. Wojska Polskiego 75).

Kurier Szczeciński, 25.08.1946 r.

Akwarela Juliana Fałata „Śniadanie na polowaniu w Staszowie" ze zbiorów Potockich, również znajduje się w Muzeum Szczecińskim. — Foto J. Mierzecka C.F.K.P. Warszawa

NaszeWycieczki.pl STOWARZYSZENIE
organizacja pożytku publicznego
1%
KRS:0000244784
Szczecin
Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie
INSTYTUCJA KULTURY SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO
Pomorze Zachodnie
ARCHIWUM PAŃSTWOWE W SZCZECINIE

REALIZACJA WYSTAWY „KULTURA NA GRUZACH. ARTYSTYCZNY SZCZECIN 1945-1948" - STOWARZYSZENIE NASZE WYCIECZKI, WSPÓŁFINANSOWANIE - GMINA MIASTO SZCZECIN (UMOWA NR WK/OKO/27/2018 CRU 18/0002352); ŹRÓDŁO: KSIĄŻNICA POMORSKA IM. STANISŁAWA STASZICA W SZCZECINIE, ARCHIWUM PAŃSTWOWE W SZCZECINIE, FORTEPAN.HU i ZBIORY WŁASNE STOWARZYSZENIA NASZE WYCIECZKI; COPYRIGHT 2018 NASZEWYCIECZKI.PL WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE. WYKORZYSTYWANIE W JAKIEJKOLWIEK FORMIE CAŁOŚCI LUB CZĘŚCI ZDJĘĆ, ILUSTRACJI, TEKSTU BEZ PISEMNEJ ZGODY JEST ZABRONIONE.